

Dnes v čísle:

III. mezinárodní platónské symposium
Výzkum stresu u rostlin
Hořící Drábek na Volksbühne
Fórum 2000 popáté a naposledy
Nejpraktičtější jsou briérky...

Žurnál

8

Ročník 11 • Vychází 2. listopadu 2001

Právnická fakulta UP slavila

Desáté výročí znovuoobnovení Právnické fakulty UP oslavila akademická obec v pondělí 29. 10. 2001 na slavnostním zasedání Vědecké rady PF.

Zasedání se zúčastnila rektorka UP prof. J. Mačáková, představitelé fakult UP a právnických fakult ČR a SR. Rektorka UP ve svém projevu připomněla okolnosti vzniku Právnické fakulty v Olomouci a poděkovala všem, kdo se podíleli na jejím rozvoji. Děkan PF doc. J. Blažek nastínil historii právnického vzdělávání v Olomouci. Přednášky z církevního práva mohli studenti navštěvovat již v době vzniku UP v roce 1573, v roce 1792 existovalo na UP tříleté studium práva, v roce 1830 studovalo práva v průměru 70–140 studentů. V roce 1855 byla právnická studia zrušena, o pět let později pak zanikla celá univerzita. S Právnickou fakultou se počítalo při znovuoobnovení univerzity v roce 1946, rok 1948 však tuto snahu znemožnil. Svého otevření se PF dočkala až o čtyřicet let později v roce 1991; do prvního ročníku tehdy nastoupilo

Dokončení na str. 4
Foto -tj-

Prohlášení předsednictva RVŠ

Předsednictvo Rady vysokých škol se na zasedání dne 25. 10. 2001 za účasti pozvaných předsedů akademických senátů vysokých škol zabývalo stavem příprav rozpočtu veřejných vysokých škol pro rok 2002 a jednalo i o strategickém výhledu rozvoje terciárního vzdělávání. Přijalo následující tiskovou zprávu:

Předsednictvo RVŠ očekává, že rozpočet veřejných vysokých škol pro rok 2002 bude v souladu s dohodami v oblasti vzdělávací činnosti proti původnímu návrhu navýšen nejméně o 2 miliardy Kč, čímž bude možné financovat jak studenty, na něž nebyla v roce 2001 přidělena dotace, tak i zvýšený počet nových studentů přijatých ke studiu pro akademický rok 2001/2002. Zároveň předpokládáme, že tyto prostředky umožní alespoň částečné zvýšení dotace vynakládané na studenta, neboť tento normativ byl v předcházejících letech vlivem inflace v reálné hodnotě

Dokončení na str. 3

AS FF UP očekává omluvu ministra

Zasedání Akademického senátu FF UP 24. 10. proběhlo za účasti rektorky UP prof. J. Mačákové, která členům fakultního senátu podala zevrubné vysvětlení k výtkám na adresu managementu UP veřejně prezentovaným ministrem E. Zemanem v uplynulých dnech. Akademický senát FF UP vyjádřil k aktuální situaci financování veřejných vysokých škol v ČR, stanovisko, v němž se mj. uvádí: *AS FF UP konstatuje, že formulace použité Eduardem Zemanem byly nepravdivé a účelové a v nynější napjaté situaci vyvolaly u veřejnosti dojem skutků, které se nestaly. Nezodpovědné výroky Eduarda Zemana dále zosilily současnou konfrontační situaci mezi vysokými školami a MŠMT, za niž nese zodpovědnost akademická obec. AS FF UP pokládá takovou manipulaci s veřejností, která nemá k dispozici dostatečné množství objektivních informací, za nepřijatelnou. AS FF UP se plně ztotožňuje s textem sdělení rektorky UP k výročkám Eduarda Zemana (text je umístěn na webových stránkách UP a byl zveřejněn na stránkách Žurnálu UP v č. 7) a očekává, že Eduard Zeman se za své neuvážené výroky vůči UP veřejně omluví.*

-red-

Návštěva z Japonska

Ve dnech 24. – 27. 10. pobývali v Olomouci zástupci Japan International Cooperation System (www.jics.or.jp), což je účelová organizace japonského Ministerstva zahraničí, zajišťující provádění grantových projektů v rámci Cultural Grant Aid of Japan. Pánové Nobuhiko Kawakami a Minoru Yamaguchi (na snímku zprava) přicestovali, aby se na místě seznámili s podmínkami a možnostmi realizace grantového projektu, který UP podala letos na jaře již potřetí.

Zástupci JICS si prohlédli (a vyfotografovali a podrobně změřili) všechny místnosti, ve kterých by zařízení požadované v projektu mělo být umístěno, setkali se s pracovníky UP, navštívili Oddělení japanistiky Kabinetu Dálného východu. V grantovém projektu pak byly za jejich účasti dopracovány některé detaily a stanoveny priority.

Při setkání s děkanem FF UP doc. V. Řehanem však byla naše strana výslovně upozorněna, že jakkoli tato návštěva znamená, že projekt UP „postoupil do finále“, není nijak zaručeno, že grantový projekt bude úspěšný. I kdyby tomu tak bylo, bude uskutečněn

Dokončení na str. 4
Foto -tj-

Pomoc afghánskému obyvatelstvu

Český Červený kříž vyhlásil sbírku na zmírnění utrpení afghánskému civilnímu obyvatelstvu. Název účtu je FOND HUMANITY ČČK; peněžní ústav: KB Praha 1; číslo účtu: 10030-7334-011/0100, VS 555.

Sbírka bude použita v součinnosti s Mezinárodním výborem ČK v Ženevě, který organizuje pomoc na místě.

Děkujeme za jakoukoli finanční částku.

Za ČČK RNDr. M. Jukl, Ph.D.

POPRAVA

českých vysokých škol 8. 11. v Olomouci

Tragédie o víře a zradě. Podívaná pro celé město. Olomoučtí vysokoškoláci pořádají v den výročí bitvy na Bílé hoře protestní happening, který reaguje na současnou situaci českého vysokého školství. V autentickém barokním prostředí historického jádra města bude zdarma a zcela demokraticky, před zraky veřejnosti, popravena každá česká vysoká škola či její fakulta, jestliže se najdou její reprezentanti, ať už studenti, nebo pedagogové, kteří:

- vyšlou samozvanou delegaci s „insigniami“, transparenty a označením školy do průvodu
- připraví si přesvědčivý výčet vin zdůvodnění, proč je pro Ministerstvo školství výhodné se jí navždy zbavit

- a neopozdějí do 7. 11. do 18 hodin se přihlásit k popravě přes adresu: <http://poprava.unas.cz>, nebo e-mailem: jiri.pernicky@yahoo.co.uk, aby se zaručeně dostala do pořadí.

Téma průvodu: chudé studentstvo se vydává pro slíbené peníze. Kostýmy, hudební nástroje, alegorické vozy, nosítka, hesla psaná, malovaná a skandovaná vítány! Pevný a odborníky závazně zpracovaný scénář happeningu počítá s neomezenou improvizací, typickou pro barokní divadlo.

Sraz 8. 11. ve 13.30 hod. před Právnickou fakultou UP.

Premiéra bude zároveň derniérou!

Studujete nebo chcete studovat na vysoké škole? Přijďte na popravu, zaručeně se vám uleví!

Tiskové prohlášení UP

V pátek 26. 10. 2001 vydalo vedení UP tiskové prohlášení, v němž rektorka UP prof. J. Mačáková reaguje na aktuální události týkající se vývoje jednání ohledně financování vysokých škol:

1. *Vítám, že se v upraveném návrhu státního rozpočtu na rok 2002 do kapitoly školství vrátilo navýšení dotace na uskutečňování akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání o 2 mlrd Kč. Netěší mne, že se tak stalo až pod velkým tlakem akademických obcí jednotlivých vysokých škol. Za velmi dobré považuji, že se uskutečnilo jednání ministra školství, náměstka ministra financí a reprezentací veřejných vysokých škol na půdě Parlamentu. Při debatě nikdo nezpochybnil potřebnost navýšení dotace pro veřejné vysoké školy. Toto jednání otevřelo cestu k dalším jednáním o rozvoji terciárního vzdělávání v ČR a způsobech a možnostech jeho financování.*

2. *MŠMT vyzvalo Univerzitu Palackého v Olomouci, aby se vyjádřila ke Kontrolnímu protokolu NKÚ. Definitivní podobu našeho vyjádření připravujeme, nebyli jsme schopni dodržet velmi krátký termín, který nám k vyjádření MŠMT dalo, protokol má celkem 30 stran. Nepovažujeme za šťastné, že MŠMT zveřejnilo nepřesně formulované informace o výsledku kontroly, navíc bez toho, že by je s námi projednálo. Univerzita Palackého v Olomouci se nebude ke Kontrolnímu protokolu vyjadřovat do doby, než budou závěry kontroly projednány s MŠMT. Doufáme, že se podobně zachová i MŠMT.*

Prof. J. Mačáková, rektorka UP

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Čtvrtý kongres osteologů

Společnost pro metabolická onemocnění skeletu ČLS J. E. Purkyně, Spoločnosť pre osteoporózu a metabolické ochorenia kostí SLS, III. Interní klinika LF UP a Fakultní nemocnice Olomouc pořádají 4. kongres českých a slovenských osteologů. Kongres se bude konat ve dnech 8. – 10. 11. 2001 ve Slovanském domě.

-red-

K Mezinárodnímu dni studentstva

Akademik sport centrum UP Olomouc uspořádá pod záštitou rektorky UP prof. J. Mačákové ve středu 14. 11. 2001 tradiční 41. ročník volejbalového turnaje vysokoškolských družstev k Mezinárodnímu dni studentstva. Pozváno je 18 fakult vysokých škol z ČR a SR, včetně fakult UP. Turnaj se bude konat ve **Sportovní hale UP od 8.30 do 16 hod.**

PhDr. A. Orlová, ředitelka turnaje

Střední školy vyjadřují solidaritu UP

Podporu Univerzity Palackého v její snaze o zkvalitnění systému financování vysokých škol vyjádřily také střední školy Olomouckého kraje, jejichž jménem zaslal předseda Sdružení středního školství Olomouckého kraje Ing. M. Šmucr rektorce UP prof. J. Mačákové 23. 10. následující dopis:

Vážená paní rektorko,
dovolte mi vyjádřit naprostou solidaritu Univerzity Palackého v Olomouci i Vám osobně v současném sporu s MŠMT ČR.

Nesplnění slibu ministra školství na financování vysokých škol je bezprecedentní krok a Sdružení středního školství Olomouckého kraje naprosto chápe a plně podporuje kroky Univerzity Palackého.

Jsem osobně velmi rád, že Vám mohu tuto podporu sdělit jménem více než 80 středních škol Olomouckého kraje, které jsou členy našeho sdružení.

S pozdravem

Ing. M. Šmucr, předseda Sdružení

Literární soutěž pro studenty UP

Rektorka UP vyhlašuje 8. ročník veřejné literární soutěže pro studenty UP. Informace o podmínkách a termínech soutěže naleznete na webových stránkách UP <http://www.upol.cz/aktuality>.

-red-

Jen několik řádků

Udatnost

Po dlouhém a bezvýsledném úsilí České konference rektorů a Rady vysokých škol o zastavení krize českých VŠ postavila se rektorka UP prof. J. Mačáková s podporou Akademického senátu UP veřejně proti zodpovědným činitelům na MŠMT v Praze. Učinila to s nadhledem, věcně a bez vzrušení. Tak vystoupila na shromáždění akademické obce UP, v rozhlase a televizi. Svou klidnou argumentaci budila respekt – jako žena respekt dvojnásobný.

Demokracie se bez osobní udatnosti neobejde. V tom jsme s prof. R. Zahradníkem určitě zajedno (viz L. Jaklová: Vášeň myšlení, Academia, Praha 1998). Potřebuje ji občanská společnost a – jak nyní vidíme – neobejde se bez ní ani akademická obec. Pohyb v jinak stojatých vodách našich vysokých škol začal 10. října shromážděním akademické obce UP a jen pohledte, co z toho prvního impulsu v naši zemi vzniklo a pokračuje! Antagonismus mezi ministrem školství a představiteli vysokých škol spěje k obnově synergismu, byť vynucenému. Inu, ministři a jejich náměstci přicházejí a odcházejí, ale vysoké školy a jejich obce se stále stejně mladými a svěžími studenty zůstávají – před volbami i po nich. A vědí to obě znesvářené strany.

M. Hejtmánek

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

III. mezinárodní platónské sympozium

Ve dnech 11. – 14. 10. 2001 se v pražské vile Lanna (AV ČR) konalo již III. mezinárodní platónské sympozium pod záštitou České platónské společnosti. Ústavu filozofie a religionistiky FF UK Praha, Institutu politologických studií FSV UK Praha a Filozofického ústavu AV ČR.

Tradice těchto badatelských setkání byla založena roku 1997 u příležitosti vzniku České platónské společnosti. Od té doby se střídají mezinárodní sympozia (1997, 1999, 2001) se setkáními platonologů české filozofické scény (1998, 2000), která se vždy zabývají vybraným Platónovým dialogem. Letos se pozornost všech soustředila na dílo *Protágoras*.

Ústředním tématem spisu je otázka výchovy k „dobrotě“, k *areté*. Za Sókratem velmi časně zrána přichází jeho přítel Hippokratés a žádá ho, zdali by ho mohl uvést k Protágorovi. Chtěl by se totiž učít u tohoto „nejmoudřejšího muže Řecka“. V krátkém rozhovoru Sókrates zjistí, že jeho mladý přítel ani neví, co by ho měl Protágoras naučit, a varuje ho před nebezpečím, do něhož by uvedl svou duši. Na ní přece „záleží vše jeho štěstí nebo neštěstí, podle toho, stane-li se dobrou či špatnou“. Protágoras na otázku, co Hippokratés získá, bude-li jeho žákem, odpovídá, že bude každý den lepší a že se z něho stane dobrý občan, který se vyzná jak v soukromých záležitostech, tak ve věcech obce. Sókratova námitka proti učitelství *areté* udá tón hlavní části dialogu. Nakonec se ukáže, že Protágoras vlastně neví, čemu učí, ani je-li *areté* jakési jedno a ostatní ctnosti jsou její částí, či jsou to

různá jména pro jednu a tu samou „dobrotu“. Tím Platón ukázal Sókrata jako pravého učitele. Filozof, jenž je přesvědčen, že veškerá *areté* je vědění, k ní může vést s větším porozuměním než sofista, kolísající mezi názory většiny (*polloi*) a svými nepevnými teoriemi bez znalosti absolutní pravdy a dobra.

Jistá naléhavost a stálá aktualnost hlavního tématu tohoto spisu byla zvýrazněna nedávnými událostmi v USA, kvůli nimž odřekl svoji účast jeden z významných mužů platónského bádání G. Press z New Yorku.

Přednášky s následnou diskusí byly rozděleny do tří dnů. Celkem bylo předneseno 14 referátů, z nichž nakladatelství *Oikoymenth* opět sestaví sborník.

Témata příspěvků byla vhodně seřazena a plodně se doplňovala. Th. Ebert (Erlangen) a F. Karfík (Praha) hovořili každý z jiného úhlu pohledu o úloze úvodních částí dialogu, J. Tomin (Praha/Oxford) a T. M. Robinson (Toronto) o vztahu jiných děl k dialogu *Protágoras*. K. Thein (Praha), G. Heinemann (Kassel) a B. Manuwald (Köln) se zaměřili na mytos o Prométheovi a Epimétheovi, který Sókrates v tomto spise vkládá do úst Protágorových. C. J. Rowe (Durham), C. C. W. Taylor (Oxford) a C. H. Kahn (Philadelphía) rozebírali problém hedonismu, který Sókrates užívá ve svých argumentačních postupech při dokazování jednoty *areté*. P. Hobza (Olomouc) nazval svůj příspěvek poněkud provokativně *Je Protágoras (vůbec) filozofický text?*, všimaje si užívání a chápání pojmů *filosofia*, *dialegethai* a *synusia* v různých Platónových dílech. B. Bossiová (Barcelona) se pokusila ukázat Aristotelovo neporozumění některým částem dialogu a jejich dezinterpretaci v *Etice Nikomachově*. A. Havlíček (Praha) shrnul hlavní téma, problém jednoty a učitelství *areté*, a F. Lisi (Madrid) problematiku vědění a nevědění v tomto díle. Za jeden z nejzajímavějších lze považovat referát C. C. W. Taylora, plod jeho dlouholetého badatelského úsilí, v němž předložil odůvodněnou kritiku svých vlastních stanovisek z roku 1982 a 1991 k problému hedonismu v proudu Platónova myšlenkového vývoje.

Protágoras je poměrně složitý dialog, v němž se – jako ostatně v mnoha jiných Platónových dílech – prolíná několik tematických a významových rovin, při jejichž rozplétání se musí pracovat s celou řadou hledisek. Tato složitost však ponechává otevřené dveře vícero interpretačních přístupů a je zdrojem vzájemného obohacení badatelů. Celé setkání probíhalo v přátelském duchu, což umožňoval počet stabilních účastníků (25–30). Mnozí ze zahraničních hostů ocenili právě tento aspekt, protože na většině zahraničních kongresů, např. až s několika sty pozvanými, takové atmosféry není možno dosáhnout.

Přestože se pražská setkání nemohou svou velikostí rovnat akcím Mezinárodní platónské společnosti, zdá se, že již našla své pevné místo v povědomí badatelů angloamerické i evropské proveniencí. Současně pomáhají rozprodit poměrně stojaté vody českých filozofů.

L. Chvátal, 4. roč. CMTF UP

V průběhu konání 7. literárního festivalu – *Libri 2001* se v olomouckém Divadle hudby sešli v pátek 26. 10. (na snímku zleva) J. Schmid, J. Lukeš, a J. Stránský, kteří spolu s moderátorem besedy PhDr. L. Machalou (Katedra bohemistiky FF UP) hovořili na téma „Literatura v televizi, na divadle a ve filmu“. Setkání doprovázela projekce ukázek televizní literární revue „333“ a filmových adaptací literárních děl J. Stránského.

-red-, foto -tj-

Setkání se zahraniční zpravodajkou

Na pozvání Katedry žurnalistiky FF UP zavítala v pátek 26. 10. do Olomouce redaktorka zahraničního zpravodajství Českého rozhlasu 1 Radiožurnálu Pavla Jazairiová.

Novinářka, která se již několik let zabývá problematikou zemí Dálného východu, hovořila se studenty především o současné situaci ve zmíněné oblasti, o níž mají čeští občané často zkreslený obraz. Přiblížila svůj desetidenní pobyt v Pákistánu, kde je podle ní velmi těžké získat objektivní informace, možnost ověřování je zde takřka nulová. Místní novináři nechtějí se zahraničními dopisovateli příliš spolupracovat; ti se proto často uchylují k agenturním zprávám. Zemi, jež čelí přílivu afgánských uprchlíků, nepovažuje P. Jazairiová za nebezpečnou.

Postřehy z novinářské práce využila také ve své nedávno vydané knize o Egyptě.

-ano-, foto -tj-

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •**Speciální pedagogika očima mladých absolventů**

Základy nové tradice byly položeny dne 23. 10. 2001 na Katedře speciální pedagogiky PdF UP. Již zavedené jarní semináře, na kterých posluchači studia speciální pedagogiky prezentují výsledky svých diplomových prací, by měly být do budoucna doplňovány podzimními setkáními s bývalými studenty. Stalo se tak poprvé právě 23. 10. 2001 v aule PdF UP, a to pod názvem *Reflexe studia očima mladých absolventů*.

Počátkem července 2001 obdrželo několik desítek zcela nedávných (v rozmezí jednoho až tří roků) absolventek studia speciální pedagogiky výzvu k aktivní účasti na semináři, který by měl pedagogům Katedry speciální pedagogiky poskytnout zpětnou vazbu pohledem byvších studentů na přínos studia v počátcích pedagogického působení.

Seminář moderovaný doktorandkou Mgr. E. Rádlovou zahájila vstřícnými slovy vedoucí Katedry speciální pedagogiky PdF UP doc. L. Ludíková, CSc.

S připravenými i spontánně pronesenými příspěvky vystoupilo postupně pět absolventek. Všechny velmi kultivovaným způsobem vyjádřily poděkování,

Mezinárodní optika v Olomouci

Ve dnech 25. – 26. 10. 2001 proběhl pod názvem *Klasická a kvantová interference* v budově Společné laboratoře optiky PíF UP 1. mezinárodní pracovní seminář Výzkumného centra pro optiku. Program semináře, rozdělený do tří částí, uvedly popularizační referáty pracovníků centra, které byly určeny pro širší odbornou veřejnost (např. *Kvantová pozorování aneb Co všechno lze vidět, Co umí laserové paprsky*). Po odeznění úvodních referátů mohli účastníci semináře

Gender studies na FF UK

Obohacení etablovaných systémů poznání a chápání reality o stejně relevantní pohledy žen – to je jeden zformulovaných cílů *Centra studií rodu: gender studies*, které jako první a zatím jediné samostatné akademické pracoviště v daném oboru v ČR působí jako sekce Katedry sociální práce FF UK v Praze od roku 1999. Prezentaci jeho činnosti bylo věnováno setkání, které za účasti zástupkyň centra V. Sokolové, M.A., Ph.C., a zájemců z řad pedagogů a studentů UP proběhlo na Filozofické fakultě UP v pátek 26. 10. Kromě přehledu dosavadní historie, současných problémů, cílů a oblastí spolupráce umožnil seminář přínosnou výměnu informací a zkušeností využitelných mj. i pro koncipování kurzů se zaměřením na studia rodu připravovaných od tohoto semestru na Katedře sociologie a andragogiky FF UP.

-mav-

Rektorka Univerzity Palackého v Olomouci si Vás dovoluje pozvat

na 8. přednášku z cyklu výročních přednášek k počtí J. L. Fischera, prvního rektora obnovené olomoucké univerzity.

Vědecká rada UP v Olomouci poctila svým výběrem

prof. Ing. Rudolfa Zahradníka, DrSc.,

mezinárodně uznávaného odborníka v kvantové chemii.

Přednášku s názvem *Molekulové vědy: deset poznámek* pronese ve středu 7. 11. v 10 hod. v aule Filozofické fakulty UP, Křížkovského 10, Olomouc.

Prof. MUDr. et PhDr. J. Mačáková, CSc.,
rektorka UP

dá se říci až vděčnost své almae mater. Současné však neváhaly proslavit některé kritické poznámky k průběhu vlastního vysokoškolského studia. Přípomínky byly akceptovány, zaznamenány a budou na Katedře speciální pedagogiky konstruktivně vyhodnoceny a reflektovány.

Po každém příspěvku byl dán prostor diskusi, která se po obvyklém počátečním váhání zdravě rozproudila. Přispěli do ní nejen přítomní studenti, ale také zúčastněné absolventky a pedagogická veřejnost zastupující zčásti instituce, kde posluchačky studia speciální pedagogiky realizují pedagogickou praxi. Došlo tak k velmi žádoucimu propojení několika sfér pedagogického zájmu.

První seminář zamýšleného projektu Katedry speciální pedagogiky PdF UP lze jednoznačně hodnotit vysoce pozitivně a je povzbuzením do dalších akcí obdobného charakteru.

Doc. A. Peutelschmiedová, Ph.D.,
Katedra speciální pedagogiky PdF UP

navštívit laboratoře kvantové, nelineární, koherenční a statistické optiky centra. Obě tyto části semináře se těšily značné pozornosti odborné veřejnosti.

Zbytek čtvrtého odpoledne a ranní část pátečního dopoledne byly věnovány zvaným přednáškám zahraničních spolupracovníků a hostů. Odeznely přednášky S. Pascazia (Universita di Bari), N. Korolkové (University Erlangen), M. Koniorczyka (Hungarian Academy of Sciences Budapest), Y. Hasegawy (Atominstytut Wien) a dalších.

Poslední část semináře byla věnována odborným prezentacím výsledků pracovníků centra; zazněly referáty V. Peřinové, A. Lukše, J. Reháčka, J. Furaška, P. Horvátha, M. Hrabovského a dalších.

Průběh semináře prokázal, že splnil cíle prezentace a popularizace nových výsledků Výzkumného centra pro optiku; podle přání účastníků bude za rok takový seminář opět uspořádán.

-pej-, -red-

Prohlášení předsednictva RVŠ

Dokončení ze str. 1

výrazně snížen. Pokud k tomuto navýšení nedojde, bude nutné snížit počty přijímaných studentů.

Předsednictvo RVŠ po konzultaci s předsedy akademických senátů vysokých škol vyzývá akademické obce vysokých škol, aby v rámci připomenutí výročí 17. listopadu vhodnou formou zaujaly stanovisko k aktuálnímu vývoji.

Kromě dodržení závazku týkajícího se zvýšení výdajů na vzdělávací činnost veřejných vysokých škol proti původnímu návrhu o 2 miliardy Kč je nutné dosáhnout shody v otázce dalšího rozvoje terciárního sektoru vzdělávání. Východiskem pro další rozvoj vysokých škol jsou dlouhodobé záměry, které byly již zpracovány a přijaty na všech vysokých školách.

Nelze již dále přecházet rozpor mezi státními strategickými dokumenty a realitou.

Předsednictvo RVŠ je připraveno účastnit se systematické přípravy strategie rozvoje a financování terciárního sektoru vzdělávání. Existující materiály MŠMT, ale zejména podklady a znalosti reprezentací vysokých škol a dalších strategických týmů mohou být základem pro takové práce.

Předsednictvo RVŠ považuje za nutné, aby MŠMT velmi rychle stanovilo, po projednání s reprezentací vysokých škol, formou dopisu ministra pro jednotlivé vysoké školy počty financovaných studentů veřejných vysokých škol pro akademický rok 2002/2003. Jen tak mohou vysoké školy odpovědně připravit přijímací řízení.

Předsednictvo RVŠ rázně odmítá veškeré pokusy o vytváření napětí mezi zájmy regionálního a vysokého školství.

-rvs-

**ZPRÁVY, INFORMACE,
OZNÁMENÍ****Prohlášení AS Ostravské univerzity**

Akademický senát Ostravské univerzity se na svém zasedání dne 22. 10. 2001 zabýval ekonomickou situací na Ostravské univerzitě a neudržitelnou situací ve financování veřejných vysokých škol v ČR; vzal na vědomí informaci rektora o průběhu vyjednávání reprezentace českých vysokých škol ve věci rozpočtu pro rok 2002 a zprávu o příslibném navýšení rozpočtu MŠMT v podkapitole veřejných vysokých škol o 2 mld. Kč. Současně však senátoři konstatovali, že tímto krokem se finanční situace vysokých škol neřeší a že dlouhodobé nedostatečné financování i nadále ohrožuje kvalitu vysokoškolského vzdělávání. AS OU proto vyzval vedení univerzity, aby v případě nenaplnění 1. a 2. bodu usnesení 60. zasedání ČKR (týkající se navýšení rozpočtu MŠMT na rok 2002 o 2 mld. Kč a každoročního navýšování finančních prostředků pro veřejné vysoké školy o 0,2 % HDP nejméně k úrovni 1,7 % HDP) přistoupilo k radikálním opatřením spočívajícím v případném snížení počtu přijímaných studentů; současně se AS OU ohradil proti tendencím a zkrácením informacím ze strany MŠMT a připojil se k protestním akcím vysokých škol.

-red-

AMU se připojuje k protestům

AS AMU se připojuje k iniciativám ostatních veřejných vysokých škol v České republice vyvolanou současnou situací ve financování vysokého školství v ČR a požaduje urychlené a efektivní řešení tohoto problému. AS AMU zároveň podporuje usnesení ze 60. zasedání České konference rektorů.

Doc. M. Holas, CSc., předseda AS AMU

Stanovisko UJEP

Akademický senát Univerzity J. E. Purkyně a vedení univerzity přijalo v Ústí nad Labem 24. 10. následující stanovisko k situaci vysokých škol v České republice:

AS UJEP a vedení univerzity vyjadřuje podporu usnesení z 60. zasedání České konference rektorů ze dne 19. 10. 2001 v bodě 1 a 2.

Bere na vědomí, že situace týkající se podkapitoly veřejných vysokých škol v rozpočtu MŠMT na rok 2002 bude řešena navýšením o slíbené 2 mld Kč.

Současně podporuje požadavek ČKR, aby byla přijata účinná opatření zajišťující navýšování finančních prostředků na veřejné vysoké školy alespoň o 0,2 % HDP ročně nejméně k úrovni 1,7 % HDP, která je průměrnou hodnotou v zemích OECD. Tyto prostředky by měly být použity k jejich rozvoji, zvyšování kvality a navýšování počtu přijímaných studentů.

AS a vedení UJEP

Rada Olomouckého kraje k Olomoucké výzvě

Na své 17. schůzi 18. 10. přijala Rada Olomouckého kraje mj. také usnesení, v němž vyjádřila podporu požadavku vysokých škol na „dofinancování slíbených 2 mld. Kč pro vysoké školy v letošním kalendářním roce, neboť považuje otázku vzdělání za klíčovou prioritu v konkurenčním prostředí regionů Evropské unie“.

-red-

Olomoucké neziskové organizace podporují výzvu UP

K podpoře tzv. Olomoucké výzvy se přihlásily také následující olomoucké neziskové organizace: Sdružení na podporu vzniku a existence Olomoucké nadace filantropů a mecenášů, P-centrum, Region Olomouc, Internetopradna.cz, Oblastní unie neslyšících, o. s. PROSO, Nadační fond fetální medicíny, K-centrum Walhalla Sdružení Podané ruce, Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, o. p. s. regionální pobočka Olomouc, PETIT, o. s., Středisko rané péče, Olomoucká koalice neziskových organizací, Sluňákov, Epico, Spolu.

-red-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Pozvánka na přednášku

Katedra historie FF UP a Archiv UP zvou na přednášku PhDr. P. Urbáška, ředitele Archivu UP, na téma *Univerzita Palackého Olomouc a únor 1948*. Přednáška se uskuteční 7. 11. 2001 v 16.45 hod. na Katedře historie FF UP (Křížkovského 10, posl. č. 13).

-red-

Specializační studium jazyků

Středisko celoživotního vzdělávání učitelů na PdF UP nabízí zaměstnancům a studentům UP pedagogické i nepedagogické veřejnosti specializační studium anglického a německého jazyka. Podrobnosti a přihlášku najdete na informačních stránkách UP <http://www.upol.cz> v části *Aktuality*. Přihlásit se můžete písemně pomocí tiskopisu, který najdete tamtéž pod názvem „přihláška“. Kontakt: tel. 563 5150, e-mail: janousek@pdfnw.upol.cz.

-red-

Měsíc České-čínské společnosti

Listopad bude letos Měsícem Česko-čínské společnosti v Olomouci. Na programu se podílejí také studenti Kabinetu Dálného východu FF UP.

5. 11. Divadlo hudby, 19 hod.: *Číňané v dějinách indických ostrovů*.
7. 11. Čajovna Dřevěná Panenka, 18 hod.: *Čínská krajina českými očima* (vernisáž).
13. 11. FF UP, Wurmova 7, 17 hod.: *Kontakty mezi Čínou a Západem do vzniku Hedvábné stezky*.
14. 11. VMO Václavkův sál, 17 hod.: *Češi v Číně a Číňané v Čechách, na Moravě a ve Slezsku – od legii po dnešek*.
16. 11. Čajovna Dřevěná Panenka, 18 hod.: *Indonés-ká kuchyně*.
19. 11. FF UP Wurmova 7, 18 hod.: *Na podrážkách jačí trus aneb Honzikova cesta do Tibetu* (vernisáž).
20. 11. Čajovna Dřevěná Panenka, 18 hod.: *Daleko je Hongkong aneb Plují lodi do Macaa*.
22. 11. VMO, Klubovna, 17 hod.: *Příběh amerických Číňanů*.
23. 11. Čajovna Dřevěná Panenka, 18 hod.: *Tibetská kuchyně*.
26. 11. FF UP Wurmova 7, 18 hod.: *Tibetský budhismus*.
27. 11. VMO Václavkův sál, 17 hod.: *Obrázky z Tibetu*.
28. 11. VMO Václavkův sál, 17 hod.: *Mongolsko – tradice a současnost*.
29. 11. Čajovna Dřevěná Panenka, 18 hod.: *Japonská kuchyně*.
30. 11. Čajovna Dřevěná Panenka, 20 hod.: *Literární večer s úpínekem*.
3. 12. FF UP Wurmova 7, 18 hod.: *Rašómon, Sedm samurajů* (A. Kurosawa).
4. 12. FF UP Wurmova 7, 18 hod.: *Krvavý trůn, Kagemuša* (A. Kurosawa).
5. 12. FF UP Wurmova 7, 18 hod.: *Rudovous, Ran* (A. Kurosawa).
6. 12. U-klub, 20 hod.: *Kungpao – Chinese rock revival band*.

Kromě uvedeného programu organizuje pobočka v průběhu Měsíce týdny indonéské, tibetské a japonské kuchyně: Týden indonéské kuchyně 16. 11. – 22. 11., Týden tibetské kuchyně 23. 11. – 28. 11., Týden japonské kuchyně 29. 11. – 9. 12. v čajovně Dřevěná Panenka.

-red-

Poděkování

Katedra romanistiky FF UP děkuje **vedoucímu Sekce nederlandistiky Katedry germanistiky FF UP Wilken Engelbrechtovi** za laskavé a nezištné zprostředkování daru odborného tisku z knižního fondu Amsterdamské univerzity.

Mgr. M. Voždová

Upozornění redakce

Redakce Žurnálu UP připomíná, že **uzávěrka každého čísla je vždy v úterý nejpozději do 12 hod.**

-red-

PŘEDSTAVUJEME

Karel Engliš – státník, vědec, pedagog

Součástí slavnostního zasedání Vědecké rady PF UP 29. 10. 2001 konaného u příležitosti 10. výročí založení Právnické fakulty v Olomouci, bylo i zahájení jednodenní výstavy věnované životu a dílu prof. JUDr. Karla Engliše v rotundě PF UP. V této souvislosti jsme požádali doc. J. Blažka, CSc., děkana PF UP, o stručné připomenutí nejdůležitějších milníků života této mimořádné osobnosti našich dějin.

Letošního roku vzpomínáme čtyřicátého výročí úmrtí profesora Karla Engliše (13. 6. 1961 v Hrabyni). Životní dráha profesora Engliše – to je vzájemně prolínání činnosti národohospodáře, vědce a politika.

Stěžejní význam pro formování Englišova odborného zaměření mělo studium na Právnické fakultě Karlovy univerzity. Byly to především přednášky národohospodáře profesora Albína Bráha, které ho ovlivnily na celý život. Čtyři roky strávené na Zemském statistickém úřadě v Praze a následné působení na Ministerstvu obchodu ve Vídni umožnily Englišovi

důkladně se seznámit s národohospodářskými realitami. Počátky jeho vědecké a pedagogické dráhy jsou spjaty s Českým učením technickým v Brně, kde působil od roku 1910 do roku 1918, zpočátku jako docent, později jako profesor národního hospodářství. V této době vstupuje i do politického života jako poslanec Moravského zemského sněmu a člen Zemské školní rady na Moravě. Bezprostředně po vzniku Československa (1. listopadu 1918) je jmenován vedoucím Moravskoslezské kanceláře při Národním výboru v Praze. Jedním z prvních zákonů, které přijalo nově vzniklé Národní shromáždění na základě návrhu profesora Engliše (společně s Aloisem Jiráskem), bylo zřízení Masarykovy univerzity v Brně.

Engliš se stává jejím prvním rektorem a zároveň působí jako profesor na její Právnické fakultě. Od roku 1920 až do složení poslaneckého mandátu v roce 1925 byl zároveň poslancem Národního shromáždění za stranu národně demokratickou.

Od roku 1920 se rovněž datuje Englišovo působení na Ministerstvu financí. S různými přestávkami, až do roku 1931, byl šestkrát ministrem financí, následně pak pět let ve funkci guvernera Národní banky československé (1934–1939). Ve stejném roce odchází na Právnickou fakultu Karlovy univerzity, kde přednáší národní hospodářství. Pobyl zde téměř deset let; v letech 1947–1948 byl i rektorem Karlovy univerzity.

Tento stručný výčet jeho aktivit vytváří z Engliše vpravdě renesanční osobnost. A to ponecháváme stranou jeho angažovanost ve veřejném životě.

Závěrečné roky Englišova života nesou pečeť politického a společenského vývoje konce čtyřicátých a počátku padesátých let. Doby mimořádně tragické a k lidem Englišova formátu krajně nespravedlivé. Sama volba rektorem Karlovy univerzity v roce 1947 probíhala již v čase vyhrcoující se politické krize. Ve funkci rektora se stal Engliš terčem nevybíravých útoků části studentů i politických představitelů. Proto již den po známých únorových událostech rezignuje na funkci rektora. Ani po odchodu z univerzity ataky na jeho osobu neustaly. Je mu odňat služební důchod, v roce 1952 dostává výměr opustit do čtrnácti dnů Prahu. Po různých peripetech, za vydatné pomoci přátel, se může nastěhovat do malého domku v rodné Hrabyni, kde také svoji životní pouť 13. června 1961 ukončil.

Osudy tohoto velkého Čecha jakoby naplňovaly jeho životní krédo: „Kdo slouží vlasti, odměny nečekej!“ Tato Englišova myšlenka je také vytesána do náhrobního kamene na malém hřbitůvku v Hrabyni u Opavy, kde je Engliš pochován.

V této stručné vzpomínce je nesnadné připomenout vše podstatné z jeho rozsáhlé činnosti vědecké, politické a pedagogické. Vždyť jen výčet Englišovy veřejné angažovanosti by vydal na samostatnou publikaci! Protože je článek určen pro univerzitní časopis, vzpomeňme prof. Engliše spíše jako vysokoškolského pedagoga.

Jaký byl Engliš učitel? Pan profesor Vencovský, Englišův žák, později jeho asistent, vzpomíná ve své knize Karel Engliš, že jako profesor byl velice oblíbený a vážený, k přednáškám měl k dispozici největší posluchárny, které byly vždycky přeplněné. Přednášel samozřejmě bez papíru, bez jakýchkoli poznámek, vynikající češtinou a snad jen v okamžicích rozhoření se slezským přízvukem.

Profesor Hynek Bulín, kterého možná někteří z nás pamatujeme, vzpomínal na Engliše ve svém vystoupení na konferenci před deseti lety takto: „Ke svým univerzitním posluchačům byl velmi laskavý a vždy ochotný k diskusi. Nesnášel, aby mu žáci odříkali partie z jeho učebe. Zkoušky měly větší povahu diskuse. Vždy zjišťoval, zda kandidát věci rozumí. Ptal se např., co se stane, nařídí-li Národní banka deflací o deset procent, nebo jaký následek by mělo uzákonění práva na práci. Mnozí kolegové se takových otázek velmi obávali.“

Doc. J. Blažek, CSc., děkan PF UP
repro -tj-

Právnická fakulta UP slavila

Dokončení ze str. 1

60 posluchačů. Fakulta byla umístěna do někdejšího sídla KSČ, kde působí dodnes.

O budoucnosti fakulty hovořil nově zvolený děkan JUDr. M. Malacka, jenž se své funkce ujme 1. 11. 2001. Za hlavní úkoly považuje stabilizaci pedagogického sboru, posílení výzkumné aktivity, otevření nového bakalářského programu a realizaci postgraduálního studia.

Rektorka UP poté předala pamětní medaile za zásluhu o rozvoj UP prof. J. Jařabovi, JUDr. L. Antonů, JUDr. H. Krejčí a JUDr. R. Novotnému, kteří se významně zasloužili o vznik Právnické fakulty UP.

V závěru slavnostního odpoledne byla otevřena výstava věnovaná životu a dílu prof. JUDr. Karla Engliše (viz rubrika *Představujeme*, str. 4). Exponáty z Englišovy pozůstalosti zapůjčil jeho žák a přítel prof. F. Vencovský, který byl zahájení osobně přítomen. Součástí výstavy je také dvacetiminutový dokument o prof. Englišovi z produkce České televize.

-ano-

Návštěva z Japonska

Dokončení ze str. 1

projektu během na dlouhou trať. Japonská vláda, má-li poskytnout jakékoli finanční prostředky, má velmi přísné podmínky výběrového řízení pro dodavatele, navíc fiskální rok v Japonsku začíná 1. dubna. Olomoucký projekt, pokud by byl úspěšný, by spadl do fiskálního roku začínajícího 1. 4. 2002 a realizovat by se mohl až po podpisu mezivládní dohody (pravděpodobně na podzim 2002). Teprve pak by se mohlo zahájit výběrové řízení na dodavatele zařízení. Nejblíže termínem, kdy by se projekt (instalace jazykových učeben a videostudovny) mohl uskutečnit, je tedy jaro – léto 2003. (Jen pro ilustraci: v loňském roce byl v rámci Cultural Grant Aid of Japan úspěšný projekt Moravskoslezského divadla v Ostravě. Pro tento projekt však zatím nebyla podepsána mezivládní dohoda, dosud se tedy kolem projektu nic neděje.) O výsledcích grantového řízení bude UP informována počátkem příštího roku.

Doc. M. Hirschová, CSc., proděkanka FF UP
pro zahraniční záležitosti

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP**Výzkum stresu u rostlin**

Na řešení pětiletého výzkumného projektu s názvem *Stresová a patologická biologie, biochemie a bioenergetika rostlin* se podílí několik pracovišť Přírodovědecké fakulty UP v čele s jeho řešitelem prof. P. Pečem z Katedry biochemie PřF UP. O problematice stresu u rostlin jsem hovořila s jedním ze spoluřešitelů projektu **doc. Janem Naušem** z Katedry experimentální fyziky PřF UP.

Kdy se začalo s výzkumem stresu u rostlin?

Touto problematikou se začali vědci zabývat někdy před 25 lety. Tehdy vypadaly zmínky o stresu rostlin dost úsměvně, protože se zdálo, že rostliny nemohou mít takové stresy jako člověk. Od té doby se ale tato problematika velmi rozvinula, a to tak vehementně, že existuje část fyziologie rostlin, které se říká stresová fyziologie. Na problém stresu je zaměřeno mnoho specializovaných laboratoří.

Stres jak u živočichů, tak u rostlin je reakce organismu, který žije v ustáleném prostředí, na náhlou změnu vnějších nebo vnitřních podmínek. Změna vede dočasně ke zhoršení stavu organismu a ten se s touto situací nějakým způsobem vyrovnává. Stres je tedy fyziologický proces reakce na změnu.

Co způsobuje stres u rostlin a jak na něj rostliny reagují?

Faktorů, které způsobují stres, je obrovská řada. Říká se jim stresory. My je pracově rozdělujeme na abiotické (fyzikální a chemické) a biotické. Z těch abiotických je to např. vysoká nebo naopak nízká intenzita světla, vysoká nebo nízká teplota, nedostatek vody (vodní stres), vystavení působení osmotických látek (osmotický stres), nevyvážená výživa. Žávaným stresorem posledních let je zvýšená úroveň UV-B záření, kdy je rostlina poškozována ultrafialovými paprsky. K dalším fyzikálně-chemickým faktorům patří změněná úroveň složení plynů, např. zvýšené CO₂ nebo nedostatek CO₂ ve vzduchu, polutanty, herbicidy, které jsou speciálně vybírány, aby zabýjely nebo poškozovaly rostliny.

Z biotických stresů jsou nejdůležitější nemoci, těmi se zabývá fytopatologie. Například virová onemocnění, houbová onemocnění, která rovněž vyvolávají stres.

Cítí rostliny bolest?

Tato otázka dlouho patřila do oblasti hraničící mezi vědou a pavědou, kdy se tvrdilo, že rostliny nás sledují a reagují na nás. Domnívám se, že tento problém byl již poměrně jednoznačně vyřešen. Vědci dospěli k tomu, že rostliny bolest cítí. V roce 1992 byla v časopise *Nature* publikována studie (autoři Willdon a kolektiv), která popisovala reakci rostliny na ustřížení listu, popálení listu atd. Přišlo se na to, že po zásahu se celou rostlinou šíří signály, z nichž nejrychlejší jsou elektrické signály. V místech, kam se signál dostane, se začínají buňky připravovat na případné poškození změnou biochemických procesů a hromaděním určitých látek. Nejde o bolest v lidském slova smyslu, ale o reakci, kdy si celá rostlina uvědomuje lokální nepříznivé působení a reaguje na ně.

Čili tato otázka již nepatří do pavědy, ale je seriózně zkoumána.

Spolupracujete při výzkumu s jinými pracovišti?

Samozřejmě, dnes to bez spolupráce dost dobře nejde. Vedle pracovišť PřF UP, které se na výzkumu podílejí, ještě spolupracujeme s Centrem výzkumu fotosyntézy v Českých Budějovicích a Třeboni, s kolegy z Brna a Ostravy, rozvíjí se spolupráce se zahraničím a Prahou.

Jaký význam mají nebo budou mít výsledky výzkumu pro praxi?

Většina výzkumu stresu vede ke snaze vypěstovat transgenní rostliny, které budou vůči stresům odolné. To znamená, že tyto rostliny budou mít nadměrnou expresi určitých genů, zajišťujících tvorbu příslušných enzymů a látek, které pomáhají chránit rostlinu před stresem. Světový trend je tedy takový: pozná-li se mechanismus stresu, pak je možné zjistit, které molekulární děje v rostlině jsou nejvíce stresem zasaheny, a genovými manipulacemi pak připravit rostlinu, jež má tyto děje posílené. Otázka, zda pěstovat transgenní rostliny, či nikoliv, však dosud není vyřešena.

Další možností je neprodukovat transgenní rostliny, ale vybírat kultivary při normálním šlechtění, které už jsou vůči stresům odolné. Tyto rostliny mají samozřejmě z hlediska zemědělského vyšší produktivitu.

Velice perspektivní je zjistit reakci rostlin na zvýšenou koncentraci CO₂ (tím se zabývají kolegové v Brně a Ostravě) a na UV záření, protože takovými podmínkami budou rostliny v budoucnu vystaveny.

My se zabýváme vlivem vyšších teplot a sucha na rostliny, což je v době narůstajícího skleníkového efektu také důležitý problém. Najdou-li se odrůdy nebo mutanty rostlin, které budou vůči výše zmíněným faktorům odolné, podaří se nám udržet přírodu zelenou. V rámci zmíněného výzkumného záměru studujeme také reakci fotosyntetického aparátu rostlin na biotické strese.

V letošním roce jste získal grant z Fondu rozvoje vysokých škol na inovaci laboratoře experimentálních metod biofyziky. Jak by měla laboratoř v budoucnu vypadat?

Jedná se o laboratoř určenou pro výuku i výzkum. Některé metody již vyžadovaly nutnou inovaci, konkrétně ty pro základní i aplikovaný výzkum. Týká se to především spektrofotometrie, kterou chceme používat přímo na listech rostlin. Jedná se o speciální nástavce, pomocí nichž se dají měřit optické parametry listového systému. Dále chceme zakoupit fluorescenční mikroskop a připravit několik úloh na užití fluorescenčních metod. Naši snahou je, aby se studenti měli možnost seznámit s moderními vědeckými metodami.

Rozhovor připravila

A. Novobilská

**ZPRÁVY, INFORMACE,
OZNÁMENÍ****Prechodné ubytování
pro zaměstnance UP**

Oblastní spolek Českého červeného kříže Olomouc a Univerzita Palackého uzavřely dne 21. 9. 2001 smlouvu o spolupráci, jejímž předmětem je poskytnutí prechodného ubytování zaměstnancům UP v Sociálních domech ČČK Olomouc. Podle této smlouvy je olomoucká univerzita oprávněna navrhnout ubytování těm svým zaměstnancům, kteří v okolí Olomouce nemají jinak zajištěno odpovídající bydlení, nemohou si toto bydlení v danou chvíli zajistit, mají reálné předpoklady k tomu, aby si odpovídající bydlení během doby ubytování zajistili, a jejich příjem umožňuje provádět platby za ubytování v SD ČČK. Smlouvy se uzavírají na dobu určitou, zpravidla na pět let, s možností dalšího prodloužení. Ke dni účinnosti smlouvy činí kvóta přidělená UP pět bytových jednotek.

Podle informací právního oddělení UP bude aktuální nabídka ČČK v současné době vyčerpána uspokojením těch zaměstnanců UP, kteří byli zařazeni v platném pořadníku žádostí o ubytování. S případným rozšířením nabídky ubytování (nebo v případě uvolnění nabídnutých bytů) bude akademická obec informována. Žádosti je možno podávat stejně jako dosud prostřednictvím Právního oddělení UP, které provede zařazení do pořadníku.

-red-

Lyžařské pobyty

Akademik sport centrum pořádá lyžařské pobyty na horách. V přibližné ceně je zahrnuto ubytování, stravování a doprava.

- Pec pod Sněžkou 13. – 19. 1. 2002; cena: 2500 – 3000 Kč;
- Petříkov 20. – 25. 1. 2002, 27. 1. – 1. 2. 2002; cena pro oba termíny je 900 – 1100 Kč bez stravy nebo 1600 – 1800 Kč se stravou;
- Barborka 3. – 9. 2. 2002; cena: 2000 – 2300 Kč;
- Barborka 2. – 9. 3. 2002; 2300 – 2600 Kč;
- Barborka 23. – 28. 3. 2002; cena: 1700 – 2000 Kč;

Přihlášky a další informace získáte u PhDr. A. Orlové, tel. 5636455, e-mail: orlova@ftknw.upol.cz.

-red-

**OTÁZKA PRO: JUDr. L. ANTONŮ,
VEDOUČÍHO PRÁVNÍHO ODDĚLENÍ RUP****Jaké jsou současné možnosti a omezení veřejných vysokých škol v ČR v oblasti jejich samostatného podnikání?**

JUDr. L. Antonů: Zákon č.111/1998 Sb. (dále jen zákon) vymezuje přesně rozsah samostatného podnikání veřejných vysokých škol, a to v § 20 odst. 2 – 3. Poslední novela (zák. č. 147/2001 Sb.) zásadním způsobem rozšířila možnosti tohoto podnikání. Podnikání veřejných vysokých škol lze rozdělit do dvou kategorií.

První kategorie je upravena § 20 odst. 2 zákona a spočívá v doplňkové činnosti. Doplňkovou činností se rozumí činnost za úplatu navazující na vzdělávací, vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou a další tvůrčí činnost nebo činnost sloužící k účinnějšímu využití lidských zdrojů a majetku vysoké školy. Doplňková činnost nesmí ohrozit kvalitu, rozsah a dostupnost hlavní činnosti. V podmínkách UP spočívá doplňková činnost v expertizních aktivitách, v celoživotním vzdělávání, v nájmu movitých i nemovitých, které bezprostředně škola nepotřebuje ke své činnosti nebo je k této činnosti nevyužívá v plném rozsahu. Pravidla tohoto podnikání jsou specifikována obecně platnými právními předpisy (např. daňovými, živnostenskými apod.).

Druhá je upravena ustanovením § 20 odst. 3 zákona a spočívá v účasti vysoké školy při podnikání jiné právnické osoby, v níž je účastna jako společník, zakladatel případně družstevník nebo člen. Omezení těchto účastí je taxativně vymezeno v citovaných

ustanovení. Vysoká škola není oprávněna stát se společníkem (nebo zakladatelem) veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti jako komplementář. Podle vnitřních pravidel UP je možný vstup do jiných typů právnických osob (společnost s ručením omezeným, družstvo, občanské sdružení apod.) pouze při splnění těchto podmínek:

- subjektem vstupu nebo zakladatelem může být pouze Univerzita Palackého v Olomouci, nikoli její součást, neboť součástí (fakulty, účelová zařízení) nemají podle platné právní úpravy právní subjektivitu;
- předmětem vkladu UP nebudou nemovitě věci nabyté do vlastnictví UP od státu podle § 101 odst. 5 zákona ani finanční prostředky z dotace poskytnuté podle § 18 odst. 3 zákona;
- peněžité či nepeněžité vklad UP a zakladatelské listiny takovéto právnické osoby musí v ní UP zajistit kontrolní funkci a majoritní nebo alespoň blokační podíl na rozhodování;
- nepeněžité vklad musí být oceněn znaleckým posudkem podle právních předpisů platných v době vkladu;
- konečné rozhodnutí o vstupu UP do jakéhokoli subjektu a o výši a formě vkladu schválí na návrh rektora po předchozím vyjádření Správní rady UP Akademický senát UP.

-red-

ROZHOVOR

Hořící Drábek na Volksbühne /I/

Ve dnech 3. – 4. 10. 2001 navštívil Univerzitu Palackého německý teatrolog Dr. E. Ertel. První den promělně přednášku na téma *Sport jako divadlo*, druhý den se konala prezentace berlínského divadla Volksbühne (viz Žurnál č. 5, str. 3). Čtvrteční projekce se zúčastnil také olomoucký divadelník **David Drábek**, absolvent Katedry teorie a dějin dramatických umění FF UP. Jeho jméno je spojeno s Hořícím domem, který v těchto dnech rozjízdi svou činnost. Využila jsem Drábkovy přítomnosti a požádala o rozhovor.

Davide, potkali jsme se na prezentaci německého divadla Volksbühne – je toto divadlo něčím blízké vašemu divadlu? Je pro vás něčím inspirujícím?

Volksbühne bylo pro mne nejen ohromně posilující a povzbuzující, hlavně se mi líbí, a v tom je nám Volksbühne velmi podobné, že je to dům, který žije neustále něčím novým a reaguje přesně na to, co se kolem něj děje. Přijde mi neuvěřitelné, že tomu tak u současných divadel není. Myslím si, že v takovém živém tvaru, jako je divadlo, by se to mělo projevovat. Podobnost je také v tom, že je to velká dílna, kde se vedle divadla schází také muzika, velmi moderní a mladá muzika, s výtvarným uměním a kdejaké happeningy – to je přesně, co chceme v Hořícím

domě. Návštěvou této prezentace jsem si potvrdil, že pokud chce člověk dělat divadlo živé a ve spojení s ostatními žánry, tak každý den má pro něj být zkouškou, aby nějak „nezvarohovatěl“. Myslím si, že je to způsob života. Vydrží to samozřejmě jen několik let, ale pak si člověk může říct, že opravdu dělal divadlo živé, nezkamenělé. Nabídl jsem práci mnoha lidem a čekáme, že se někdo ozve a řekne: „Takhle to dělat nebudu!“ a bude navíc ještě schopen dělat divadlo, které třeba popře to naše. Vždycky ožiju, když by někdo takový byl, ale dlouhá léta si takové lidi zase naopak mohly pomoci, aby se tady v Olomouci prosadili a divadlo mohli realizovat. Můžou být úplně odkudkoliv – z řad studentů, vagabundů, lidí, kteří kvůli tomu utekli z domu. Nebo to můžou být naopak zlaté děti, domácí mazlíčkové, učenáři na pěšinku, jako jsem byl já, když jsem byl malý. Je tu možnost využít Hořící dům jako dílnu, která bude něco vytvářet a která bude provokovat.

Ve všech možných oblastech.

Rozhodně. A ta oblast, která bude nejprogresivnější, nejživotajší, ta ať má nějaký prostor.

Kdo říká, že tam bude za rok divadlo v takovém silném obsazení, jako je v tuto chvíli? Myslím si, že nová podoba se začíná rozvíjet velmi rychle a to mě těší stejně, jako bych byl v nějaké kapele a ta mi dělala radost.

Kdyby tedy někdo nějaký nápad měl, na koho se může obrátit?

Na měsíčních plakátech Hořícího domu, se kterými nám sponzorsky vyšel vsříc AdMark, je kontakt na internetové stránky, které pomalu vznikají (www.horicidum.cz). Je tam také kontakt přímo na mě. Je tedy možné zkontaktovat se, nabídnout své služby, hostování. Vítaná je jakákoliv inspirace výtvarná, výstava, happening. Čím divočejší, ale samozřejmě propracovanější, tím lépe. Ať ten dům HOŘÍ.

Bude z vaší strany nějaká cenzura?

Co se týká námětu, tak bych řekl, že rozhodně ne. Pokud to tedy nebudou nějak extrémistické, pokud to nebude násilné apod., tak žádná cenzura v Hořícím domě nebude, a to v žádné z oblastí. Cenzurovat bude to, že to bude muset být životaschopné. Budu tedy trvat na tom, aby se dodržovaly termíny. Ve chvíli, kdy bude někdo slabý a tu věc si neobhájí, tak tam nebude nebo vymizí nebo už přišť nedostane šanci. Tato zákonitost není jenom mezi zvířaty, ale musí být i v kultuře. Nebudu nikomu pouze poskytovat servis, každý si musí zapracovat sám, stejně jako si musí zapracovat na propagaci. My jsme si tím také prošli za celá ta léta. Neměli jsme to, co máme teď, tzn. dům,

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

Dvě výhrady k Olomoucké výzvě

V textu pro Literární noviny č. 42 (17. 10., str. 3, Vzdělanost a dvě miliardy) uvedl rektor Masarykovy univerzity v Brně **prof. J. Zlatuška** mj. své dvě výhrady k obsahu Olomoucké výzvy. V této souvislosti jsme se na něj obrátili s žádostí o zevrubnější vyjádření pro čtenáře Žurnálu UP:

Prof. J. Zlatuška: Článek v Literárních novinách (jeho plné znění je dostupné i elektronicky na adrese http://pes.internet.cz/clanky/2001/10/16427_0_0_0.html) s jasně pozitivním postojem k Olomoucké výzvě jsem ukončil následující pasáží: „Vysoké školy se nesnaží vstupovat na politické kolbiště, akademickým funkcionářům vysokých škol nemůže příslušet role organizátorů stávek za vyšší rozpočty. Česká veřejnost by si však paradoxně měla vážit odpovědnosti vysokoškolských pracovníků, kteří namísto nejúčinnější možné formy protestu, totiž vyhledání si místa na některé ze zahraničních univerzit a rozloučení se s prošťedím, které si jich evidentně neváží, volí protesty a vyjádření takové formy, s jakou začali před několika dny v Olomouci. Je jen škoda, že Olomoucká výzva obsahuje dvě hrubé chyby: zaprvé použití numerické argumentace a za druhé předpoklad politické odpovědnosti náměstka pro vysoké školy, o kterém všichni znali věci vědi, že v rámci svých kompetencí udělal maximum a za svou korektnost si nezaslouží kritiku, ale naopak poděkování. Ve svém prohlášení v kapitole 4.3.2. věnované vzdělání se vláda „plně hlásí k odpovědnosti za školskou a vzdělávací politiku i za její výsledky.“ Akademické obce vysokých škol se v těchto dnech pouze snaží napomoci tomu, aby tato slova byla naplněna.“

Numerický údaj o nastupujících studentech v počtu 30 000 je v souvislosti se „zásahem do přijímacího řízení“ značně nadsazený. Na vysokých školách studuje přibližně 200 000 studentů a devítiprocentní nárůst počítaný z celého tohoto počtu (ministerstvo ho však vázalo pouze na počty studentů v prvních třech letech studia) vede k podstatně menší hodnotě. V souvislosti s argumentací o tom, o kolik se vysoké školy rozhodly na základě slibu o navýšení financí zvýšit počty přijímaných uchazečů, může uvádění tohoto čísla znevýhodnit požadavky vysokých škol, byť jsou věcně zcela oprávněné. Vysoké školy jsou systematicky podfinancované a po dobu současné vlády klesal podíl rozpočtu podkapitoly vysokých škol vzhledem k HDP, a to navzdory výslovné formulaci vládní priority jako růstu podílů výdajů státního rozpočtu na kapitolu školství vzhledem k HDP a prioritě rozvoje vysokých škol v rámci podpory vzdělávání.

Problematický je i postulát jednoznačné vazby mezi počty přijímaných studentů a používaným vzorcem pro normativní financování, který neodpovídá skutečným potřebám. Bylo by velmi smutné, jestliže by se veřejné instituce měly protivit základní funkci svého poslání, tj. poskytovat vzdělávání takovému segmentu populace, který je srovnatelný s rozvinutými zeměmi, a měly se stylizovat do role, ve které je musí „zlé“ ministerstvo nutit k přijímání větších počtů kvalifikovaných (protože u přijímacích zkoušek úspěšných) uchazečů o studium. Olomoucká výzva bohužel uváděním argumentu o navýšených počtech studentů tento pohled bere jako východisko namísto toho, aby se soustředila na podstatnější fakt, že současná úroveň financování ohrožuje kvalitu vzdělávání a službu vysokoškolských institucí, kterou společnosti poskytují, i bez ohledu na toto zvýšení.

Olomoucká výzva také specificky označuje jako jednoho z hlavních škůdců náměstka ministra pro vysoké školy. Jeho politická odpovědnost za jednání ve shodě s programovými prohlášeními vlády a s explicitně potvrzovanými úmysly zvyšovat počty vysokoškolských studentů (obsahuje je například vládní usnesení z dubna 2000) je velmi problematická. To, kde je třeba hledat kořen problémů, jsou nesplněné vládní sliby a nesplněné vládní prohlášení o úrovni financování, nikoli však úředník, který není tvůrce příslušné politické doktríny. Problematický dopis, jenž za ministerstvo podepsal, znamenal pouze přenesení ústně slibovaných slibů na papír (a lze pochybovat o tom, že by se tak bez jeho osobního přispění stalo), nikoli zablokování cesty k dalšímu jednání. Pro vysoké školy by neměla být vůbec myslitelná varianta, kdy by se navzdory vládním prohlášením o podpoře vysokých škol držela univerzitní vrata zavřená a akademické obce by si pochvalovaly stav, ve kterém se jim „nedovolilo“ brát více uchazečů. To by znamenalo rezignaci na vlastní poslání a i etický rozměr, který v sobě univerzity nemohou nenést. Pokud chtějí autoři výzvy přidat dalšího adresáta svého rozhořčení k resortnímu ministru, nemohl jím být z logiky věci náměstek pro vysoké školy, ale byla by jím bývala musela být vláda jako taková.

Olomoucká výzva jistě mediálně zapůsobila a je možné, že korektnějším jednáním by se vysoké školy pozornosti nedovolaly. Jestliže se ale spokojíme s tím, že z univerzitních kruhů zaznívá argumentace stejně povrchní, na jakou jsou zvyklí někteří politici, nebude to příslib lepších časů.

-mav-

kde můžou zájemci dělat, a nabídku s kým dělat – to je ten luxus, který nabízíme. Ale zároveň je to nekompromisní práce, dotahování věcí a plnění termínů a toho, pro co se člověk rozhodne. Už to tedy nemusí být jen libivé kecy, co bych dělal, kdybych mohl – teď už se může. Tento rok mi také odpoví na věc, která mě hodně zajímá – jestli je v Olomouci dostatek lidí, kteří budou schopni Hořící dům udržet a převzít po nás. Není třeba se tajit s tím, že usilují o Divadlo komedie v Praze. Hořící dům je ale moje dítě. Nikdy se k němu nebudu chovat macešsky, ale je nejvyšší čas na nějakou další výměnu. Víím, že bude nutně tento podnik zaštiťovat a bránit, takže bychom vytáhli jakési chapadlo přes Prahu a udělali bychom provázaný podnik. To je ale ještě hudba budoucnosti. I v tom mi bylo Volksbühne ohromnou posilou – že se o něco takového usiluje ještě někde jinde a navíc ještě na takové krásné úrovni. Že divadlo není mrtvé, to je věc, o které se musí člověk přesvědčovat denně, protože tím si nemůže být nikdy jist. A když už zjistí, že divadlo není mrtvé, tak se musí ještě častěji ujišťovat, že není mrtvé v něm. To znamená, že to člověk nezačne dělat jenom ze zvyku a nezačne vyrábět „mrtvé koušky“, jeden jako druhý, bez nějakého vnitřního náboje – tehdy by se člověk měl skutečně odtáhnout a dělat něco jiného. Otázka je, jestli to dokáže. Ta výměna není proto, že bych si tady v Olomouci připadal vyhaslý, to vůbec ne. Ale je potřeba nějaký nový hlas, který bude přece jen o 10 let mladší, někdy možná ještě víc. Olomouc je univerzitní město a já respektuji, že v univerzitním městě musí být mladá lidé. Doufám, že budu příjemně překvapen.

-mit-, foto -tj-

Dokončení příště.

DĚNÍ KOLEM NÁS

Fórum 2000 popáté a naposledy

Ve dnech 14. – 17. 10. se na Pražskémhradě uskutečnil již pátý a závěrečný ročník konference FÓRUM 2000, věnovaný tentokrát problematice lidských práv a globální odpovědnosti. Konference se zúčastnilo padesát významných hostů z celého světa (politiků i bývalých politiků, spisovatelů, vědců, umělců), pozvaných prezidentem Václavem Havlem a přibližně tři sta pozorovatelů z České republiky a Slovenska.

Jednání bylo samozřejmě poznamenáno teroristickým útokem na Spojené státy z 11. září. Všichni tento čin odsuzovali, zároveň ale bylo patrné, že existuje obava vážnější diskuzovat o možných budoucích důsledcích, zejména o ideji Samuela Huntingtona „střetu civilizací“. Možná podvědomě zapůsobila obava z tzv. „sebenaplnňujících se proroctví“. Bill Clinton, ekonom Jeffrey Sachs a další nicméně upozorňovali, že terorismus a organizovaný zločin vyrůstá z nerovnoměrného rozdělení bohatství ve světě a že frustrace a hněv lidí, kteří nemají šanci zlepšit svůj úděl, dříve či později vyvrne na povrch.

Je dobře, že právě americký ekonom z Harvardu J. Sachs, který pracuje jako poradce Světové zdravotnické organizace, uvedl několik drastických čísel charakterizujících dnešní svět. Je tragické, že v New Yorku a Washingtonu zahynulo téměř šest tisíc nevinných lidí, ale je stejně tak tragické, že každý den umírá osm tisíc lidí jen proto, že nedostanou ve světě dostupné a levné očkávání. Každý rok umírá šestnáct milionů lidí na léčitelné nemoci. Kdyby byly rozvinuté státy ochotny poskytnout jen 0,1 % z HDP (to znamená jeden haléř z každé desetikoruny), získalo by se 25 miliard dolarů, které by zachránily osm milionů lidí ročně. Já si k tomu ještě dovoluji dodat, že jenom za škody způsobené útokem na Twin Towers v New Yorku vyplatí pojišťovací společnosti podle posledních odhadů 70 miliard dolarů.

Stejně jako ve zdravotnictví i v boji s chudobou platí, že prevence je podstatně levnější než řešení důsledků. Přitom Spojené státy americké posledních deset let své příspěvky na rozvojovou pomoc silně omezovaly a činí v současnosti 0,07 procenta HDP, což je jedna desetina doporučené mezinárodní normy. (Pro srovnání – český program rozvoje pomocí OSN činí 0,017 % HDP a v návrhu rozpočtu na příští rok je zkrácen na polovinu.) J. Sachs výstižně poznamenal, že hlavní chybou USA za posledních dvacet let byla víra, že mohou v globálním světě neomezeně bohatnout a okolní svět se na to bude jen dívat. Od

neoliberálního amerického ekonomu je to překvapivé a odvážné konstatování.

José Ramos Horta z Východního Timoru upozornil na další paradox. Vybudovat protiteroristickou alianci o šedesáti zemích se nyní podařilo během tří týdnů a na boj s terorismem budou vyčleněny desítky miliard dolarů. Škoda, že se za předcházejících třicet let nepodařilo vybudovat alianci proti světové chudobě.

Poslední den jednání oživil debatu o vztahu islámu a křesťanské západní civilizace Adam Michnik. Slyševil politování nad tím, že neslyšel zatím od žádného duchovního islámu radikální odsouzení teroristického činu bin Ládina a jeho spolupracovníků. Přitom Salman Rushdie byl odsouzen k trestu smrti jen za napsání a vydání knihy. Zastánci islámské civilizace na konferenci se tak ocitli v nezáviděníhodné situaci. Mohammed Mohammed Ali namítl, že např. v londýnské muslimské škole drželi za zemřelé tři minuty ticha. Na to reagoval Sergej Kovaljov z Ruska: „Mlčet nestačí, je třeba mluvit.“ A dodal, že duchovní měli mít odvahu vzkázat davu oslavujícímu teroristický útok v Palestině, že neoslavují Boha, ale ďábla.

Jordánský princ El Hassan bin Talal namítl, že situace je kvůli chudobě a dlouhodobému zoufalství velmi složitá. Např. v Afghánistánu je 70 procent lidí podvyživených, jen 13 procent má přístup k pitné vodě, střední délka života tu dosahuje pouhých čtyřiceti let. Do takových podmínek přišel před několika lety bin Ládín a pomohl vybudovat několik škol, nemocnic, lidem pomohl. Získal tak velmi dobrý úkryt v horách a oporu u místních obyvatel, kteří v něm viděli jediného muže, který jim pomohl v nouzi.

V současnosti se asi vede boj o charakter islámu a toto náboženství dost možná čeká obdobné rozdělení, jakým prošlo křesťanství za reformace. Západ by proto měl velmi citlivě podporovat progresivní umírněné křídlo. Antje Vollmerová z Německa k tomu dodala, že islám má šanci ukázat, je-li možná existence živé náboženské víry s demokratickým politickým systémem. Na Západě sice demokratický systém existuje, ale společnost je zároveň velmi sekularizovaná.

Hodně se diskutovalo také o univerzálnosti lidských práv. Většina diskutujících se přikláněla k názoru, že by měla být definována základní lidská práva, která by byla globálně závazná a prosaditelná. Richard von Weizsäcker upozornil na nebezpečí, že zájmové skupiny na Západě mají občas tendenci zaměřovat práva za zájmy. Například volně šíření pornografie na inter-

netu, které je pro islámské země nepřijatelné, není právem, ale zájmem lidí, kteří na tomto vydělávají.

Je zajímavé, že po přijetí a prosazování univerzálních lidských práv nejvíce volali zástupci disidentských skupin z nedemokratických zemí (např. Bělorusko), nebo z některých rozvojových zemí. Např. somálská topmodelka Waris Dirieová byla v mládí obřezána a dnes bojuje jako zvláštní vyslankyně OSN proti ženské obrěze. V emotivním projevu řekla, že miluje somálskou kulturu, ale zároveň vyzývá ostatní země, aby podpořily programy osvěty a vzdělávání v Somálsku a neustále tlačily na to, aby tento zvyk byl vykořeněn. Podobně Noerine Kalleebaová, vdova s pěti dětmi z Ugandy, jejíž muž zemřel na AIDS, bojuje za to, aby lidé nakažení virem HIV nebyli ve stejné pozici jako malomocní v Evropě ve středověku a nebyli vyháněni ze své komunity a ze svých rodin na dobu, která jim do smrti ještě zbývá. Na to je však třeba i pomoc a tlak mezinárodního společenství.

Diskutovalo se řadě dalších témat, např. o návrhu na reformu OSN. Všichni účastníci ale měli jedno společné – byli schopni víceméně výstižně analyzovat současnou situaci, ale nebyli schopni přednést vizi do budoucna a návrhy možných pozitivních řešení. A to je škoda.

Je obdivuhodné, že se Václavu Havlovi společně se spisovatelem Elije Wieselem a díky finanční podpoře Nippon Foundation podařilo uspořádat pět ročníků konference, kde se v přátelském ovzduší setkají a debatují představitelé z různých zemí, rozdílného politického i náboženského přesvědčení. Naopak je škoda, že jediným vyústěním je dosti obecná „Pražská deklarace“, která možná vzbudí na pár dní ohlas ve sdělovacích prostředcích, ale to bude asi vše.

Václav Havel a Nippon Foundation mají v úmyslu pořádát konference s globální tematikou i v budoucnu, i když s menší účastí, jinak zaměřené a možná i mimo území České republiky. Nechme se tedy překvapit. Pokud si chtějí zájemci prostudovat materiály z letošního i minulých ročníků Fóra 2000, najdou je na webových stránkách www.forum2000.cz.

RNDr. P. Nováček,
Centrum interdisciplinárních studií UP

UNIVERZITNÍ PRACOVÍŠTĚ INFORMUJÍ

Přírodovědecká fakulta UP v číslech – rok 2000

PřF měla 16 kateder a kabinet cizích jazyků, které se podílely na činnosti následujících oborů: Matematika a informatika, chemie, biologie, fyzika, vědy o Zemi. Celkem bylo na fakultě akreditováno 23 studijních programů, což představuje 52 studijních oborů. Výuka pedagogiky, psychologie a tělesné výchovy byla organizována ve spolupráci s PdF a FTK. Na fakultě pracovalo celkem 164 pedagogických pracovníků, z toho 24 profesorů a 41 docentů. Ve studijních programech studovalo celkem 1819 českých studentů a 26 cizinců, z toho v doktorských programech 248 studentů (4 cizinci). Absolvovalo celkem 88 studentů v bakalářských programech, 202 v magisterských programech a 19 v doktorských programech.

Přibýlí 3 nové docenti a 3 profesori, průměrný věk nově habilitovaných docentů byl 46 let, u profesorů 58 let.

Na fakultě bylo řešeno 30 projektů s podporou GA ČR, 7 projektů s podporou MŠMT, 2 projekty mezinárodní a 8 výzkumných záměrů (1 ve spolupráci s LF UP). Tradiční spolupráce s AV ČR se rozvíjela v Laboratorii růstových regulátorů (participuje Ústav experimentální botaniky AV a PřF), část pracovníků fakulty se podílela na řešení úkolů Společné laboratoře optiky FÚ AV ČR a UP a koncem roku zahájilo činnost Výzkumné centrum optiky.

Pracovníci fakulty zorganizovali 8 vědeckých setkání, vystoupili na 21 zahraničních vědeckých konferencích a seminářích. Oficiální a neoficiální mezinárodní vědecká spolupráce probíhala téměř s 60 zahraničními pracovišti. Výsledkem této spolupráce jsou publikace v mezinárodních časopisech a vystoupení na konferencích. V rámci mezinárodních projektů vycestovalo do zahraničí na pobytu v délce alespoň tři měsíců celkem 10 našich studentů a 7 učitelů, fakultu navštívili 4 zahraniční studenti. Dalších asi 60 studentů a 5 učitelů absolvovalo v zahraničí krátkodobé stáže a exkurze.

Vědeckopedagogičtí pracovníci fakulty publikovali celkem 261 původních vědeckých prací, z toho asi dvě třetiny v zahraničí. Většina těchto prací byla uveřejněna v impaktovaných časopisech. V konferenčních sbornících vyšlo 169 příspěvků. Dále byly vydány 2 monografie, pracovníci fakulty jsou autory dalších 25 kapitol v monografiích a vysokoškolských učebnicích jiných autorů a 13 skriptů a učebnic textů pro studenty (podrobněji viz „Bibliografie PřF za léta 1995–2000“, vyd. UP v Olomouci, 2000). Pracovníci fakulty jsou rovněž autory dvou patentů.

Z výroční zprávy o činnosti PřF UP vybral

prof. L. Dvořák, CSc., proděkan PřF UP

VYDAVATELSTVÍ UP

Aby studenti nehledali marně

Začal nám opět nový semestr. V prostorách prodejny učebnic a skript tuto skutečnost nebylo možno přehlédnout. Jen nám, pracovníkům VUP, bylo líto těch studentů, kteří se seznamem studijní literatury v ruce marně hledali doporučené publikace. Přitom odstranit tento problém je nasnadě. Vzhledem k tomu, že naše veškerá skladová evidence učebnic textů a skript je plně automatizovaná, není problém kdykoliv podat informaci o skladových zásobách. Pravidelně čtvrtletně zasíláme výpis skladovaných publikací edičním referentkám jednotlivých fakult. Každý měsíc je aktualizována webová stránka VUP (www.upol.cz/vup), kde je opět přehled námi vydávané literatury, a pracovníci prodejny (doufám, že ochotně) kdykoliv zodpoví jakýkoliv dotaz ohledně dostupnosti požadované literatury z naší i cizí produkce.

A to řešení problému? Ze strany VUP spočívá v již po třetí rok nabízené spolupráci s přednášejícími. Stačí zavčas (!) si ověřit (alespoň na začátku zkouškového období předcházejícímu novému semestru), zda literatura, která se bude doporučovat v následujícím semestru, je v dostatečném množství k dispozici. Když tomu tak nebude, existuje ještě dostatečný prostor pro výrobu dotisků, nových vydání, popř. zajištění publikací od jiných vydavatelů.

Věřím, že tato nabídka VUP bude před začátkem dalšího semestru využita k plné spokojenosti všech zainteresovaných stran.

RNDr. H. Dziková,
ředitelka Vydavatelství UP

JAK JE (MOŽNÁ) NEZNÁTE...**Nejpraktičtější jsou briérky...**

Prof. PhDr. Eduard Petřů, DrSc., působí na Katedře bohemistiky FF UP od roku 1964. Předtím dvanáct let pracoval jako správce rukopisného fondu v tehdejší Univerzitní, dnešní Státní vědecké knihovně. Na Katedře bohemistiky přednáší prof. Petřů obory teorie literatury a dějiny starší české literatury. Působil také na nově vzniklé Katedře žurnalistiky FF UP, kde přednášel o novinářských žánrech. V době, kdy na FF UP existovalo studium knihovnictví, se věnoval dějinám knihy a knihtisku.

K životním koníčkům prof. E. Petřů patří sbírání dýmek.

Kdy jste si koupil svou první dýmku a proč jste se rozhodl je sbírat?

Tak to mohu říci docela přesně. První dýmku jsem si koupil v roce 1962, a to na lodi z Bratislavy do Budapešti. Od té doby jsem dýmky sbíral nepřetržitě a zajímal se i o teoretickou literaturu, která se týká výroby dýmek, tvarů dýmek, tabáku atd.

Kolik dýmek máte ve své sbírce?

Já jsem je nikdy nepočítal. Mám je uloženy na různých místech. Odhaduji tak kolem tří set.

Je mezi nimi nějaký unikát?

Mám tam některé dýmky zahraniční. Vyslovený unikát ale nemám. Já se snažím dýmky sbírat pokud možno tak, aby mně daly takový celkový přehled o tom, co se v této oblasti vyrábí, jaké existují typy dýmek. Vysloveně unikáty nevyhledávám. Mám samozřejmě také nějaké kuriozity, třeba indické dýmky, ale shromažďování kuriozit nepovažuji za sběratelský cíl.

Jaké existují typy dýmek? Podle jakých kritérií se dělí?

Jednak podle materiálu, z něhož jsou vyrobeny. Jsou dýmky z vřesového kořene, tzv. briérky, vyrábějí se také dýmky z mořské pěny. Z hlediska využití jsou nejodolnější, a tedy nejpraktičtější briérky, které vzdorují i vysokým teplotám. Pak jsou dýmky z různých druhů dřev, např. z třesňového dřeva, ale ty nejsou zdaleka tak odolné. Pokud jde však o design, tak barvou dřeva jsou velmi pěkné.

Pokusil jste se někdy dýmku vyrobit?

Ne. To je velice kvalifikovaná práce, ovšem, pokud ji někdo umí, je to práce velice krásná. Vzpomínám si, že v prvních ročnících Academia filmu Olomouc přijížděl na přehlídku a soutěžil v Olomouci režisér Václav Hapl. Dýmky, které si vyráběl, byly opravdu pozoruhodné a z tvarového hlediska dokonalé. Bohu-

Vadí ti zastaralé vybavení fakulty, nedostatek studijních materiálů nebo to, že se ve škole netopí? Máš konečně možnost s tím něco udělat: nebuď netečný a přines důkaz o nevyhovujícím stavu vysokých škol do průvodu, který se bude konat u příležitosti POPRAVY ČESKÝCH VYSOKÝCH ŠKOL 8. 11. 2001. (např. salátová skripta, předpotopní vybavení laboratoří, rozbité židle a stoly, karimatku jako důkaz nedostatku míst na kolejích apod.)

Konečně má každý obor, každá katedra, každá fakulta příležitost ukázat, co jí vadí a na co si neustále stěžuje. Záleží jen na tobě, jak budou problémy, se kterými se při studiu potýkáš, prezentovány před širokou veřejností – fantazii se meze nekladou, alegorické vozy a úderní transparenty jsou vítány.

Na pasivitu už není čas – teď můžeš něco změnit jen svou osobní aktivitou a iniciativou.

Nápady, inspirace, vlastní informace: Renata, Fišerky A, 216, tel. 8763, nebo Alice, tel. 068/5415574.

žel jsem se už nedověděl, co se s touto sbírkou po jeho předčasné smrti stalo. Právě v rozhovorech s ním jsem si uvědomil, že k aktivitě tohoto druhu je třeba mít patřičné technické zázemí a samozřejmě zručnost. Chybí mi oboje.

Na UP údajně existoval Klub dýmkařů...

Klub vysloveně ne. Byl tady pokus založit tzv. Pipe club v Olomouci, ale mám dojem, že už se rozpadl.

Já jsem neměl moc času tam chodit. Pokud ještě existuje, tak s velmi omezeným počtem členů. My, kdo kouříme dýmku, se ale známe, takže něco jako klub tady je. Klub, který je dán praktickými setkáními, nikoliv společenství.

Karel Čapek ve své povídce *Ukradený kaktus* píše, že sběratelské vášni nikdy nepropadnou ženy. Myslíte si totéž?

Já myslím, že to není pravda. Také ženy mají sběratelské vášně, ale trochu jiné než muži. Setkal jsem se s několika ženami, jež velice zainteresovaným způsobem sbírají zlaté šperky. Je to jednak funkční a jednak je to hezká záliba, protože pokud jsou to šperky historické, jde o velice krásné předměty. Řekl bych, že u žen je ten výběr předmětů, které mohou sbírat, poněkud omezen. Nedovedu si představit, že by žena měla sbírku historických aut.

Nezamýšlel jste svou sbírku prezentovat na veřejnosti?

Myslím, že by to nebylo pro veřejnost příliš zajímavé. Nehledě k tomu, že by to nebylo originální, neboť pokud vím, je taková výstava dýmek na zámku v Javorníku. S tou bych samozřejmě soutěžit nemohl.

Rozhovor připravila

A. Novobilská

Foto z archivu prof. E. Petřů (1985)

... A PŘÍŠTÍ TÝDEN...**6. LISTOPAD**

Katedra sociologie a andragogiky FF UP, učebna č. 3, 11.30 hod.: Antisemitské stereotypy v dějinách českých Židů. Pořádá Katedra sociologie a andragogiky FF UP.

Velký sál arcibiskupské konzistoře, Biskupské nám. 2, 17 hod.: Gregoriánský chorál v kontextu hudební produkce evropského středověku. Pořádá MSKA Olomouc.

U-klub, 20 hod.: Čechomor. Pořádá U-klub.

Fejeton**O chození do háje**

Poslat bližního do háje není příliš slušné. Ale protože člověk – je-li bližním obtěžován či znechucen – jinou (slušnější) možnost nemá (o více neslušných možnostech řeč nebude), je dobré se zajímat, kam že to bližního vlastně posíláme, uvádíme-li jako cíl jeho směřování onen neurčitý háj.

Těm, kteří se – spletení domněnkou jinak výborného lingvisty Vladimíra Šmilauera – těší, že se v tomto článku dočtou o háji jako eufemismu za vulgární hajzl, radost žel neuciníme. Slovo hajzl se zde totiž vůbec nevyskytne. Hajzl pochází z německého mazlivého háusel „domeček“ (určující komponent Scheiss- neuvádíme z těchže důvodů jako slovo hajzl), ale z posvátnosti hájů, jak uvidíme, v hajzlu mnoho nezůstalo.

A nyní už ve vsí slušnosti: pošleme-li někoho do háje, děláme to nejlépe, co lze v danou vypjatou chvíli s nepohodlným člověkem učinit. Za časů pohanských by se tento člověk, uposlechna výzvy, zřejmě odebral do posvátného lesíku, do kterého bylo jinak zakázáno vstoupit mimo dobu povolenou kultem. V takovém háji měl dotčným nejen veverka, vůni jehličí a kříd na rozjímání o svém činu, ale hlavně – měl zde možnost dokonalého azylu. Na posvátném území se netrpělo násilí a pomsty, pronásledovatelé tedy museli zůstat venku. Je však otázkou, zda se člověk, dočasně využivší možnosti azylu v háji, po svém opětovném návratu do profánního světa nemusel zodpovídat ze znesvěcení posvátného prostoru. Pak by mu nezbylo nic jiného, než se před rukou zákona znovu skrýt v hajním azylu.

Se slovem háj úzce souvisí sloveso hájit. Je-li zvěř hájena, myslivec si nevystřelí. A nevystřelil si, resp. nezaložil si v háji ani středověcí a raně novověcí poddani, protože v té době získalo slovo háj význam „les, v němž smí lovit jen panstvo“. V tomto smyslu tedy člověk poslaný do háje v moc velkém bezpečí není. Utěšovat se může jenom tím, že etymolog Václav Machek připustil genetickou souvislost mezi slovy háj a žiti. S nohou prostřelenou hraběcí kulovnicí se koneckonců dá žít ještě celkem spokojeně.

Poslat do háje soudní porotu, to je nejen neslušné, ale i nebezpečné. Dlouhodobý azyl, nejspíše v některé z trestnic, by čekal vyzývajícího, nikoli vyzvaného. Přesto se právě před soudem někdy v temnotách věků zrodilo hojně užívané sloveso zahájit. A to z praktických potřeb – aby v případě vyostření procesu bylo ještě poznat, kdo koho soudí, natahovala se mezi oběma stranami šňůra. Kdo byl za šňůrou, byl hájen a nikdo po něm nesměl střílet, ani zeměpání. Samo natažení šňůry bylo pak nazýváno zahájením.

Dnes se při zahajování šňůry spíše stříhají. Je to možná praktická demonstrace faktu, že pomalu, ale jistě padají hranice mezi státy, mezi lidmi a mezi posvátným a profánním. Soudy nad tím ponechme filozofům a psychologům – faktem pro nás zůstává, že pošleme-li někoho otravného do háje, je to stejné, jako bychom mu poskytlí pomyslný poukaz na krátkou zdravotní dovolenou. Tu v hajzlu strávit nelze.

O. Bláha, FF UP